

ע"פ 39001/08/16 - יצחק דורון נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עפ"ג 39001-08-16 דורון נ' מדינת ישראל
לפני: כבוד הנשיא אברהם טל - אב"ד
כבוד השופטת זהבה בוסתן
כבוד השופט ד"ר שמואל בורנשטיין
המערער יצחק דורון
נגד
המשיבה מדינת ישראל

פסק דין

פתח דבר

1. לפנינו ערעור על גזר הדין של בית המשפט השלום בנתניה בת"פ 669-04-15 שבו הורשע המערער, על פי הודאתו, בעובדות כתב האישום המתוקן בביצוע העבירות הבאות: קשירת קשר לביצוע פשע לפי סעיף 499(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "**החוק**"); סיוע לזיוף בכוונה לקבל באמצעותו דבר בנסיבות מחמירות לפי סעיף 418 סיפא לחוק ביחד עם סעיף 31 לחוק; שימוש במסמך מזויף בצוותא חדא לפי סעיף 420 לחוק יחד עם סעיף 29 לחוק; התחזות כאדם אחר בכוונה להונות בצוותא חדא לפי סעיף 441 רישא לחוק ביחד עם סעיף 29 לחוק; גניבה - סעיף 384 לחוק ביחד עם סעיף 29 לחוק; קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות בצוותא חדא לפי סעיף 415 סיפא לחוק ביחד עם סעיף 29 לחוק; ניסיון לקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות בצוותא חדא - סעיף 415 סיפא לחוק ביחד עם סעיף 29 לחוק וסעיף 25 לחוק; סיוע להונאה בכרטיס חיוב בנסיבות מחמירות לפי סעיף 17 סיפא לחוק כרטיסי חיוב, התשמ"ו-1986 (להלן: "**חוק כרטיסי חיוב**") ביחד עם סעיף 31 לחוק; הודעה כוזבת בצוותא חדא - סעיף 243 לחוק ביחד עם סעיף 29 לחוק; נהיגה ללא רישיון לפי סעיף 10 לפקודת התעבורה [נוסח חדש] תשכ"א-1961 (להלן: "**פקודת התעבורה**") ונהיגה ללא ביטוח לפי סעיף 2 (א) בפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970.
2. המערער צירף את ת"פ 44140-10-14, שבו הודה והורשע בעובדות כתב האישום בביצוע העבירות הבאות: גניבה - עבירה על סעיף 384 לחוק; שימוש במסמך מזויף - עבירה על סעיף 420 לחוק וזיוף - עבירה על סעיף 418 רישא לחוק.
3. על המערער הוטלו 66 חודשי מאסר בפועל והפעלת מאסר על תנאי בן חודש מת"פ 4115-09 - כן שסה"כ ירצה 67 חודשי מאסר בפועל החל מיום מעצרו; 8 חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור במשך 3 שנים מיום שחרורו עבירות מרמה בהן הורשע; 6 חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור במשך 3 שנים מיום שחרורו עבירת נהיגה בפסילה; קנס כספי בסך 7,000 ₪ או 70 ימי מאסר תמורתו; פיצוי לשני

המתלוננים בסך 15,000 ₪ לכל אחד; פסילה מלקבל ומלהחזיק רישיון נהיגה למשך 11 חודשים; פסילה על תנאי מלקבל ולהחזיק רישיון נהיגה לבל יעבור במשך 3 שנים מיום שחרורו עבירת נהיגה בפסילה.

רקע עובדתי

4. מעיקרי העובדות בת"פ 669-04-15, כפי שפורטו על ידי בית משפט קמא, עולה כי המערער ורחמים פלח (להלן: "**פלח**") גנבו וקיבלו במרמה כספים תוך ביצוע מעשי זיוף, מרמה ועבירות נוספות, בסכום כולל של לפחות 1,153,214 ₪.

החל משנת 2012 ואילך איתרו השניים פרטים אישיים ומסמכים אותנטיים של המתלוננים, כאשר פלח נהג לזייף תעודות זהות, שיקים ומסמכים שונים, ולצורך כך החזיק בביתו מעבדה לזיוף מסמכים. במהלך התקופה, יצר פלח מסמכים מזויפים באמצעות סריקת המסמכים האותנטיים למחשבו האישי באמצעות תוכנות שונות, ושינה או הוסיף להם פרטים מהותיים, כגון: שמות, תאריכי לידה, תמונות, תאריכי הנפקה וספרות, כדי שיראו כמסמכים רשמיים על שם המתלוננים. בין יתר המסמכים המזויפים יצר פלח מסמכים הנחזים להיות תעודות זהות על שמם של המתלוננים, כך שחלק מפרטי המתלוננים הופיעו על גבי המסמכים, והתמונה שבהם הייתה של המערער.

באמצעות תעודות הזהות המזויפות, נהגו המערער ופלח להציג עצמם בכזב בשמותיהם של המתלוננים ולהטעות את פקידי הבנקים השונים לסבור כי הם המתלוננים לשם קבלה במרמה של כספים, שירותים ומוצרים שונים - ללא ידיעת המתלוננים וללא הסכמתם.

המערער ופלח השתמשו בזהויות הבדויות על מנת לפתוח חשבונות בנק פיקטיביים בשמותיהם של המתלוננים, וכן השתמשו באמצעי התשלום שהפיקו במרמה בעת עריכת עסקאות שונות מול בעלי עסקים שונים, במספר רב של הזדמנויות, במטרה לקבל בתמורה מוצרים ושירותים שונים.

5. בעשותם את המעשים הללו גנבו המערער ופלח כספים מהבנק ומחברות האשראי וקיבלו במרמה בנסיבות מחמירות מוצרים ושירותים מבעלי עסקים, בסכום של 1,153,214 ₪, ניסו לעשות כאמור בסכום של 19,651 ₪ וביצעו הונאות באמצעות כרטיסי החיוב. על מנת להסתיר ולהסוות את מעשי הגניבה והמרמה, דאגו המערער ופלח להפקיד, מפעם לפעם, כספים לחשבונות הבנק הפיקטיביים. בנוסף, על מנת לאפשר את המשך מעשי הגניבה והמרמה נהגו המערער ופלח להגיש הודעות כוזבות למשטרת ישראל, בשם האמיתי, לפיהן נגנבו פנקסי השיקים המשוכים מהחשבון, לצורך קבלת אישור משטרה בדבר הגשת התלונה. בהמשך, נהג פלח לשנות את האישור כך שהחליף את פרטי המודיע, באופן הנחזה להיות אישור להגשת תלונה במשטרה על ידי המתלונן הרלוונטי על מנת שיוכל למסור את אישור הגשת התלונה המזויף לבנק הרלוונטי, במקרה בו יחזרו שיקים רבים וכדי למנוע את הגבלת החשבון.

6. על פי הנטען בכתב האישום, ביום 16.1.11 נפסל רישיון הנהיגה של המערער, וממועד זה ועד ליום מעצרו בתאריך 25.3.15, במספר הזדמנויות, נהג המערער ברכב מנועי ללא רישיון נהיגה תקף וללא פוליסת ביטוח.

7. על פי עיקרי העובדות בת"פ 44140-10-14 כפי שפורטו על ידי בית משפט קמא, ביום 23.4.14

בסניף של רשת שופרסל בנתניה, מילא המערער עגלת קניות במוצרים שונים בשווי של 1,249 ₪, והגיע לקו הקופות, שם ניסה לשלם באמצעות השיקים הגנובים, תוך שהציג תעודת זהות מזויפת, אך לאחר שהשיקים נבדקו הם לא כובדו בשל גניבה.

כמו כן, עוד בחודש אפריל 2014, בשוק חדרה, מצא המערער פנקס שיקים ובו שני שיקים חתומים על שמה של גב' ל' ותעודת זהות על שמו של מר י' ונטלם לרשותו. לאחר מכן, בביתו בחדרה, זייף המערער את תעודת הזהות הגנובה באמצעות מחשבו האישי, בכך שהחליף את תמונתו של מר י', בתמונתו.

גזר הדין של בית משפט קמא

8. המערער פגע בערכים חברתיים של השמירה על חיי מסחר תקינים, הגנה על הקניין והפרטיות של המתלוננים. פגיעתו בערכים מוגנים אלה הייתה קשה ומשמעותית בבחינת היקף מעשיו, סכום המרמה, התעוזה, התכנון והתחכום שאפיינו אותם. המערער בחר לחיות יחד עם פלח על חשבון המתלוננים קשי היום, תוך פגיעה קשה בהם ובבנקים שנתנו בו אמון והעניקו לו הלוואות, שיקים ואשראי על סמך המסמכים המזויפים שהציג בפניהם.

9. מדיניות הענישה הנהוגה בעבירות בהן הורשע המערער מלמדת כי בתי המשפט לא הקלו עם עבריינים דוגמת המערער, שבחרו במרמה כדרך חיים.

10. מתחם העונש ההולם בגין עבירות המרמה בכתב האישום העיקרי נע בין 36 ועד 72 חודשי מאסר בפועל, מאסר על תנאי, קנס ופיצוי משמעותיים.

בעבירות התעבורה נקבע מתחם עונש הנע בין מספר חודשי מאסר בפועל ועד ל-12 חודשי מאסר בפועל, מאסר על תנאי, קנס ופסילה ממושכת של רישיון הנהיגה.

מתחם העונש ההולם בתיק המצורף נע בין 6 ל-12 חודשי מאסר בפועל, מאסר על תנאי, קנס ופיצוי משמעותיים.

11. בנסיבות העניין, משלא מדובר במערער שהשתקם או שיש סיכוי ממשי שישתקם, חריגה ממתחם העונש ההולם אינה אפשרית.

12. באשר לנסיבות הקשורות בביצוע העבירות הובא בחשבון התכנון שקדם לביצוע העבירות, שהתבטא בתחכום רב, בבחירת הקורבנות בקפידה ובעשיית שימוש בציד מתקדם לזיופים.

אשר לחלקו היחסי של המערער בביצוע העבירות ומידת ההשפעה של פלח על המערער, ציין בית המשפט קמא כי המערער ביצע את מרבית מעשיו בצוותא חדא עם פלח, הגם שנראה כי חלקו עיקרי, אם כי אינו בלעדי.

בימ"ש קמא לא קיבל טענת המערער לפיה העבירות נשוא התיק המצורף, בוצעו בהשפעת פלח, שכן משהודה המערער בכתב האישום במסגרת הסדר טיעון, אין בפני בית המשפט אלא עובדות אותו כתב אישום, שאינו קושר בין העבירות לבין שותפות עם פלח.

הנזק שנגרם מביצוע העבירות הוא עצום. מדובר במתלוננים קשי יום, שביום אחד התעוררו למציאות בה הם חייבים סכומי עתק לבנקים ולנושים אחרים כשאין להם יד ביצירת אותם חובות. זהותם נגנבה, הם הוגבלו בבנקים ועד לעצם יום זה פוקדים את דלתות בתיהם נושים של המתלוננים או מי מטעמם לשם גביית חובות שהמערער ופלו יצרו על שמם.

יכולתו של המערער להבין את מעשיו, את הפסול בהם או את משמעותם, לא נגרעה והוא היה יכול להימנע מהמעשים, עליהם הייתה לו שליטה מלאה.

13. אשר לנסיבות שאין קשורות בביצוע העבירות - בית המשפט קמא התחשב בכך שמדובר במערער בן 57, רווק, שעבד במגוון תפקידים בתחום הייעוץ העסקי, הגם שלא הציג כל אסמכתא לכך, וכן כי לחובתו הרשעה משנת 2012 בעבירה של החזקת רכוש החשוד כגנוב, בגינה הושת עליו חודש מאסר על תנאי, בר הפעלה. בית המשפט קמא התייחס למצבו הבריאותי של המערער ולטענה כי הוא סבל מזיהום במעיין שבגינו עבר ניתוח מורכב והיה מאושפז לתקופה. המערער ואמו העידו ארוכות אודות איומים רבים עליהם מצד גורמים שונים, לרבות מצד פלו, אך לא תמכו טענותיהם באסמכתאות, בניגוד להבטחתם.

14. בית המשפט קמא לא שוכנע בטיעוני המערער ל"פאסיביות" ול"נגררות" שלו לצד פלו, שכן היה בידי המערער להגיש תלונה במשטרה ולשים קץ לאיומים הנטענים, ומשלא עשה כן נראה כי מעשיו של פלו לא הציקו לו ולא היוו עבורו מטרד, אלא גם הוא נהנה מהם. כתב האישום שצירף המערער עניינו במרמה דומה שביצע המערער בעצמו, כהודאתו, ללא קשר לפלו.

15. המערער הודה במיוחס לו ובכך חסך זמן שיפוטי יקר והעדת עדים רבים, הודאה אשר מלמדת על לקיחת אחריות. הובאו בחשבון גם העונש שנגזר על פלו, במסגרת הסדר הטיעון, חלקו של המערער לעומת חלקו של פלו בכתב האישום כנגדו וסכומי המרמה השונים ביניהם.

נימוקי הערעור

16. בית המשפט קמא שגה בקביעתו שמעמדם של המערער ופלו זהה ושניהם היו דומיננטיים באותה מידה.

בית המשפט קמא הטיל על פלו 48 חודשי מאסר בפועל, עונש נמוך משמעותית בהשוואה ל-66 חודשי המאסר בפועל שהוטלו על המערער. ככל הנראה הסיבה לכך הינה שפלו הורשע בקבלה במרמה של סכום חלקי של מאות אלפי דולרים ואילו המערער הורשע במסגרת כתב אישום נפרד בקבלה במרמה של למעלה ממיליון שקלים, לאחר שכתבי האישום בעניינו של פלו פוצלו על ידי המשיבה, משיקולים השמורים עמה. מדובר בפער משמעותי שנזקף דווקא לחובת המערער, שהוגדר כמסייע לחלק העבירות שביצע פלו.

פלו היה הנאשם המרכזי בכל העבירות הפליליות, ואילו המערער רק סייע לו. האמור עולה במפורש מחומר הראיות ואף נלמד מהסכמת המשיבה לשנות שניים מהסעיפים המרכזיים ביותר במסגרת כתב האישום נגד המערער.

אין מחלוקת שפלו היה אחראי בלעדי לזיופים, כל מכשירי הזיוף נתגלו בביתו ולא קיימת ראייה הקושרת את המערער לזיוף או מלמדת כי ידע בפועל על מעשי הזיוף במהלך ביצועם. מלאכת הזיוף היתה כה דומיננטית

בפרשה וכה עקרונית, בהיותה מניחה את התשתית לביצוע העבירות האחרות בידי פלח והמערער, עד שברור כי היה מקום ליצירת פער בתחום הענישה דווקא לחובת פלח ולהקל עם המערער.

הבדל מהותי נוסף בין השניים טמון בכך שפלח הורשע בביצוע עיקרי של עבירת ההונאה בכרטיסי חיוב בנסיבות מחמירות ואילו המערער הורשע רק בסיוע לעבירה זו. לאור הבדלי הדומיננטיות בין השניים בסוגיית ההונאה בכרטיסי חיוב, היה מקום להקל משמעותית בעונשו של המערער ביחס לפלח.

קיים פער מוסרי ומשפטי בין חומרת מעשיו של פלח לחומרת מעשיו של המערער. פלח, כמבצע עיקרי, גרם לפגיעה קשה וחמורה יותר למתלוננים מאשר המערער, כמו גם לנזקים רבים וקשים יותר.

17. בית המשפט קמא שגה משלא נתן אמון בטענת המערער שפעל כפי שפעל מפני שאוים על ידי פלח או אחרים מטעמו. האיומים הופנו כלפיו וכלפי אמו והם נאלצו לחיות בחרדה עצומה ואף התלוננו במשטרה על כך.

אומנם מושא התלונות לא היה פלח עצמו, אך זאת משום שהמאיימים היו אחרים מטעמו. האיומים הם המניע לביצוע העבירות, במובן זה שמעשי המערער נעשו בלית ברירה, רק בשל מסכת האיומים השיטתית והמפחידה.

18. מהראיות עולה שהנהנים העיקריים ממעשי המרמה הם פלח ובנות משפחתו. לא קיימות ראיות המלמדות שהמערער נהנה מהכספים ששולמו באמצעות ההמחאות שהוצאו במרמה. קיימות ראיות מעטות שמלמדות על כך שהמערער השתתף בסעודה או באירוח באילת במחיצתו של פלח, באמצעות שימוש בכרטיסי החיוב שפלח הוציא במרמה.

19. בית המשפט קמא שגה משלא התייחס במידה הראויה למצבו הרפואי של המערער ומשלא נתן לכך ביטוי בגזר הדין.

המערער סבל מזהום חמור במעיים שסיכן את חייו. המערער היה שרוי בתרדמת במשך 10 ימים בעקבות ניתוח שעבר ונועד לריפוי הזהום. המערער סובל מלחץ דם גבוה ומכאבים עזים בגופו בשל חיתוך בטנו במהלך הניתוח ונזקק לדיאטה מיוחדת שלא תמיד ניתן לספקה בכלא. המערער חש חרדה, נטייה לדיכאון ומתח רב.

בית המשפט קמא סבר שלא הונחה תשתית מקיפה באשר לטענת המערער בדבר חומרת מצבו, אלא שהדבר נבע מהימנעות שירות בתי הסוהר מהעברת תיקו הרפואי המלא של המערער.

סבלו של אסיר חולני שונה מסבלו של אסיר בריא ומשעה ששירות בתי הסוהר אינו יכול לספק טיפול רפואי הולם בקושי רפואי חמור, יש הצדקה להקלה בעונש.

20. בית המשפט קמא לא העניק משקל ראוי לנסיבותיו האישיות של המערער, בן יחיד להורים גרושים, אשר התייתם מאביו, רווק, שאינו בקו הבריאות, נקלע למצוקה כלכלית ונאלץ להתגורר עם אמו בת ה-83, שאינה בריאה.

21. מעשיו החיובים של המערער בעבר והעדרו של עבר פלילי מכביד מצדיקים הקלה בעונשו של המערער. לאורך שנים, גם בארץ מוצאו, המערער היה אדם נורמטיבי שלא ביצע עבירות. הרשעתו היחידה היא משנת 2009, לאחריו הוא נמנע מביצוע עבירות ורק לאחר כ-3 שנים, בעקבות פטירת

אביו וקריסתו הכלכלית שב ופשע.

22. בית המשפט קמא לא התחשב לקולא בקביעת המתחם בהודאת המערער והחיסכון בזמן שיפוטי. בנסיבות העניין חסך המערער העדת עדים רבים, לרבות עדויות המתלוננים ומשהובא המתלון בשלב הטיעונים לעונש על ידי המשיבה, נמנעה ההגנה מלחקור אותו כדי לחסוך ממנו סבל.
23. בית המשפט קמא שגה במתחם שקבע ובהצבת המערער ברף העליון של המתחם.

תגובת המשיבה

24. כתב האישום שהוגש זה מכבר נגד פלח הוא חלקי. יש כתב אישום נוסף שעודנו מתנהל בעניינו, שעליו הוא יקבל עונש נוסף. העונש שקיבל פלח הוא על מחצית סכום המרמה.
- הסיבה להפרדה לשני כתבי אישום הינה שבזמנו לא היה ידוע על חשבון נוסף, ובגינו הוגש כתב אישום נפרד.
- על המערער הושטו 67 חודשי מאסר בגין כתב אישום שעניינו כמיליון ש"ח, בעוד שפלח קיבל 48 חודשי מאסר בגין פחות מחצי הסכום.
25. חלקו של המערער לא היה שולי. מדובר בשני חלקים של הביצוע, כאשר בשלב הראשון נעשה הזיוף ובשלב השני נעשה שימוש במסמכים המזויפים ע"י הצגתם בבנק לשם משיכת כספים. השלב השני נעשה ברובו על ידי המערער, שתמונתו היתה על גבי המסמכים המזויפים. אמנם את מלאכת הזיוף ביצע פלח אלא שאת הצגת המסמכים המזויפים עשה המערער, כך שחלקו בעבירות הוא חלק בלעדיו אין. בחלקים ניכרים מכתב האישום פלח לא מוזכר כלל, כך שאינו קשור אליו.
26. לעניין עברו הפלילי של המערער יש לתת את הדעת לכך שהמערער עבר להתגורר בארץ רק בשנת 2008 והחל לבצע עבירות פליליות כבר בשנת 2009. המאשימה לא פנתה לבדוק את הרישום הפלילי שלו בספרד וארה"ב, שם התגורר, שכן אין לכך משמעות ממשית משעה שרק שנה מאז הגיע לישראל הספיק להיות מורשע בפלילים.

דין והכרעה

27. התערבות ערכאת הערעור בחומרת העונש שהוטל על ידי הערכאה הדיונית מצומצמת למקרים חריגים של סטייה קיצונית ממדיניות הענישה הראויה, או כאשר נפלה טעות מהותית בגזר הדין (ראו ע"פ 5316/13 **מסאלחה נ' מדינת ישראל** (9.12.13) וע"פ 9097/05 **מדינת ישראל נ' ורשילובסקי** (3.7.06)).
28. אין צורך להכביר מילים בדבר החומרה היתרה העולה מביצוע עבירות המרמה ע"י המערער והענישה המרתיעה המחויבת בעטיין, זאת בעיקר על רקע הנזקים הרבים שהסבו למתלוננים, סכומי המרמה, וכן התחכום והתכנון המוקדם המאפיין אותם.
- אין להתעלם אף מהעובדה כי לא מדובר במעידה חד פעמית, אלא בריבוי עבירות שבוצעו בשיטתיות על פני תקופה לא קצרה.

בחינת מכלול האשומים בהם הודה המערער, הן בכתב האישום העיקרי והן בכתב האישום שצורף, מגלה כי מדובר באדם שעבירות המרמה מהוות דפוס התנהגות בחייו.

29. אשר לחלקו היחסי של המערער בביצוע העבירות בהשוואה לחלקו של פלח, בצדק ציין בית משפט קמא כי חלקו הוא עיקרי, הגם שאינו בלעדי. תמונתו של המערער התנוססה על גבי המסמכים המזויפים שנשאו את פרטי המתלוננים ובהם נעשה שימוש בשעה שהמערער הגיע לסניפי הבנק והתחזה כאחר. בנסיבות אלו ברי כי חלקו של המערער בביצוע העבירות הינו משמעותי, גם אם פלח הוא שיצר את המסמכים המזויפים במעבדה בביתו.

בית המשפט קמא לא קיבל, ובצדק, את הטענה לפיה המערער היה דמות פסיבית במעשי התרמית וההונאה, ולא שוכנע כי הוא פעל בשל חששו מפני פלח, או כי האיומים, שעל פי הטענה חווה, מקורם בפלח.

בפני בית משפט קמא ובפנינו לא הוצגו ראיות שיהא בהן כדי לבסס את טענת המערער לפיה הוא ואמו סבלו מאיומים רבים שמקורם בפלח, כמו גם ראיות לכך שפלח היה הנהנה העיקרי ממעשי הרמייה, בעוד שחלקו של המערער היה נמוך מאוד. משכך, לא הוכחה טענת המערער שהסיבה שהולידה את ביצוע מעשי העבירה ע"י המערער הייתה איומו של פלח או שהמערער לא נהנה מפירות ההונאה.

30. אין מקום להמעיט את חלקו של המערער בביצוע העבירות שכן עפ"י הודאת המערער הוא הגיע לסניפי בנקים שונים, התייצג בכזב בפני נציגי הבנק ומסר מסמכים מזויפים. המערער, יחד עם פלח, ניסה לקבל במרמה מוצרים ושירותים וכן הם נהגו להפקיד כספים מפעם לפעם לחשבונות בנק פיקטיביים. עוד נהגו המערער ופלח להגיש הודעות כוזבות במשטרת ישראל.

יתר על כן, במסגרת העבירות בהן הודה המערער נכללים אירועים שאינם קשורים כלל לפלח - בהם נהיגת המערער ללא רישיון נהיגה תקף וללא פוליסת ביטוח, וכן כתב האישום המצורף, הכולל עבירות גניבה וזיוף.

31. בית המשפט קמא מצא כי מתחם העונש ההולם במקרה דנן בגין עבירות המרמה בכתב האישום העיקרי הינו מאסר לתקופה בין 36 ל-72 חודשים כעונש עיקרי. אנו סבורים כי בהתחשב במכלול הנסיבות שפורטו לעיל ומדיניות הענישה הנוהגת, מדובר במתחם הולם וראוי, ואיננו מוצאים עילה להתערב בו.

32. אחד השיקולים שיש להביא בחשבון הוא השיקול הנוגע להרתעת הרבים מפני ביצוע עבירות מרמה הטומנות בחובן רווח כלכלי.

כפי שנקבע לא אחת על ידי בתי המשפט, ככל שמדובר במי שביצע עבירות כלכליות, שהן תוצאה של תכנון ומחשבה ונובעות מתאוות בצע, גובר משקלו של השיקול ההרתעתי על משקלן של נסיבותיו האישיות של העבריין (ראו רע"פ 5722/06 **גנאים נ' מדינת ישראל** (24.7.06)).

אף המתחמים שנקבעו על ידי בית משפט קמא בעבירות התעבורה ובתיק המצורף נמצאו על ידינו ככאלו שאינם מצדיקים התערבות ערכאת הערעור.

33. לעניין מיקומו של המערער בתוך המתחם, הביא בית המשפט קמא בחשבון לחומרה את עברו הפלילי של המערער, ומנגד הביא בחשבון לקולא, את נסיבותיו האישיות של המערער, גילו, מצבו הבריאותי

והכלכלי, הודאתו, והחסכון בזמן שיפוטי, כמו גם הימנעותו מהעדת עדים רבים.

אנו סבורים כי בית המשפט קמא שקל כהלכה שיקולים אלה לחומרה ולקולא.

34. בית משפט קמא ציין כי הביא בחשבון את העונש שגזר על פלח והתחשב בחלקו של המערער לעומת חלקו של פלח ובסכומי המרמה השונים, השוני בין העונשים נובע מפיצול כתבי האישום שהוגשו כנגד פלח, כאשר העונש שעמד בשלב זה לנגד עיניו של בית המשפט קמא - 48 חודשי מאסר - נוגע רק לחלק מהכספים שהתקבלו במרמה. בנסיבות אלה סבר בית המשפט קמא, כי אין לומר שהעונש שהטיל על המערער, שכתב האישום בו הודה מתייחס למלוא הכספים שהתקבלו במרמה, חורג לחומרה מהעונש שהוטל על פלח בגין חלק מהכספים.

35. אם בכל זאת אנו מקלים במידת-מה בעונש המאסר שהוטל על המערער, הרי זאת על שום שנסיבה מסויימת לקולא באשר להשוואת המערער לפלח מצאנו בכך כי, כעולה מדברי ב"כ המשיבה בפנינו, פלח הואשם כי חבר לאדם נוסף, מלבד המערער, לשם ביצוע עבירות זיוף ומרמה בדרך דומה לעבירות שביצע יחד עם המערער. הדבר יכול להצביע במידה מסויימת על כך שפלח היה "המוח" מאחורי מעשי הרמייה המתוחכמים, או, למצער, שהיה דומיננטי יותר בתכנון ובביצוע העבירות מאשר המערער.

זאת ועוד, ענישה, לרבות בעבירות מרמה, אינה עניין "מתמטי", וחרף זאת שעונשו של המערער נוגע לכלל כספי המרמה, ואילו עונש המאסר שהוטל על פלח ועמד לנגד עיניו של בית המשפט קמא, נוגע לחלק מכספים אלה, עדיין איננו יכולים להתעלם מהעובדה כי עונש המאסר האמור בן 48 חודשים נמוך משמעותית מהעונש שנגזר על המערער, כאשר נראה שדווקא פלח היה הדומיננטי יותר מבין השניים.

36. איננו מוצאים להתערב בסכום הקנס שהוטל על המערער. אנו רואים חשיבות רבה בפגיעה בכיסו של עברין שהורשע בעבירות מרמה, וזאת לצד הטלת עונשי מאסר.

יפים לעניין זה דברי בית המשפט העליון בע"פ 6474/03 **מלכה נ' מדינת ישראל** (19.2.04) שהבהיר על שום מה ראוי להטיל על מבצעי עבירות כלכליות עונש מאסר בפועל לצד קנס משמעותי:

"אם חשב לתומו שהסיכוי להפיק טובת הנאה כספית ניכרת מצדיק נטילת סיכון, עליו לדעת כי אם יועמד לדין ויוטל עליו קנס הוא צפוי גם לכך כי תישלל חירותו וגם כי יפסיד את הרווח המדומה, פרי הבאושים של המעשה העברייני."

37. בנסיבות העניין בית המשפט קמא השית על המערער קנס בסכום של ₪ 7,000 בלבד לצד פיצוי בסך ₪ 15,000 לכל אחד משני המתלוננים.

המדובר בסכומים נמוכים מאוד, בהתייחס לסכומי המרמה בהם הורשע, וניכר כי בית המשפט קמא התחשב במצבו הכלכלי של המערער ובתקופת המאסר הארוכה שהושתה עליו כך שעונשו הכולל מהווה איזון בין הרכיבים השונים. איננו סבורים כי המערער ראוי להתחשבות נוספת.

38. לאור כל האמור, אנו מקבלים את הערעור במובן זה שעונש המאסר שהוטל על המערער, לרבות חודש המאסר המותנה שיופעל במצטבר, יעמוד על 60 חודשי מאסר.

יתר רכיבי גזר הדין יוותרו על כנם.

ניתן היום, כ"ט ניסן תשע"ז, 25 אפריל 2017, במעמד ב"כ הצדדים והמערער.

אברהם טל, נשיא
אב"ד
זהבה בוסתן, שופטת
שמואל בורנשטיין, שופט